ASÍ (LO i Island)

Den isländska ekonomin,
prognos för åren 2008-1010

Sammanfattning (Mai 2008)

Den ekonomiska situationen har förändrats markant under de senaste månaderna med exceptionell ostabilitet och osäkerhet i national-ekonomin. Den internationella finanskrisen som bröt ut sista sommar har visat sig vara alvarligare och mer omfattande än förväntat. Nu i slutet av konjungturväxlingen är stor obalans i ekonomin; Kronan svag,inflationen hög, konjungturen hög, högt växelkursindex och negativ bytesbalans, en hård landning förväntas för att rätta till kursen.

Den islänska ekonomin är på en kritisk tidspunkt. Den närmaste framtiden kommer att kännetecknas av snabb anpassning och en tvåårig inskränkning i bruttonationalprodukten. Även om det ekonomiska systemet fortfarande rullar framåt förväntas det sakta avsevärt ner under senare hälften av året. Hushållen har redan skurit ner privatkonsumtionen på grund av Kronans fall och den eskalerande inflationen och inskränkningar i investeringar i näringsliv och bostäder förväntas. Konjungturväxlingen antas få en traditionell avslutning med devalvering och kraftig inflation. Det som är annorlunda är att nu söker det ekonomiska systemet ny jämnvikt, stabilitet, för att Kronan är svag, räntor höga och inflationen kraftig.

Avgörande förutsättningar för prognosen är att projektet kring aluminiumfabriken i Helguvik rivstartas under senare hälften av året. I denna prognos förmodas finanskrisen lösa sig i slutet av året. Om det visar sig att detta inte blir realiteten kommer krisen att bli längre och medföra alvarligare konsekvenser. Stor osäkerhet råder om löneutvecklingen. Förutsättningarna för de nya löneavtalen på den privata marknaden förmodas brista i februari 2009. Avtal inom den offentliga sektorn upphör eller blir förhandlingsbara i höst och därför råder osäkerhet om hur de resulterar. I prognosen förmodas parterna komma fram till någonslags enighet för att undgå växelverkan mellan löner och priser.

Forsatt förväntas en återhållsam penningpolitik och högt växelkursindex ut hela prognosperioden. Det är omöjligt att prognosera om hur Kronans växelkurs kommer att utvecklas, för den hänger samman med ekonomisk utveckling i de så kallade ”högränteländer”och utlänska investorers vågsamhet och deras tilltro på den islänska ekonomin. I prognosen förmodas investorer vara mer försiktiga i att investera och att de inte har samma tilltro som förr till den islänska ekonomin, dessutom minskar utlänska investorers intresse när ränteskillnaden avtar. Därför förblir Kronan svag över prognosperioden.

Lo ekonomerna utgår ifrån att den ekonomiska tillväxten kommer att bli acceptabel eller 2,4% under 2008 men att den kommer att minska under de nästa två åren och bli 1,7% under 2009 och 0,2% 2010.

Prognosammanfattning

- Snabb anpassning i ekonomin i den närmaste framtiden och en tvåårig inskränkning i bruttonationalprodukten. År 2008 kommer dock att inbringa en utmärkt ekonomisk tillväxt. Det ekonomiska systemet söker ny balans för att Kronan är svag, räntor höga och inflationen kraftig.
- Hushållen kommer att skära ner konsumtionen under de närmaste tre åren, på grund av minskad köpkraft, stigande amorteringar och begränsad tillgång till kapital.
- Investeringar minskar de nästa åren. Största reduceringen kommer fram i näringslivet men också i bostadsinvesteringar. Offentliga investeringar kommer dock att ökas, särskilt i år.
- Importen minskar under prognosperioden jämte minskande privatkonsumtion och investeringar. Exporten därimot kommer att tillta under perioden på grund av ökning i aluminiumexporten. Under perioden minskar bytesbalansen något men blir fortsatt negativ.
- Situationen på arbetsmarknaden kommer att vända efter att ha varit mycket gynnsam de senaste åren och arbetslöshet kommer att öka kraftigt till hösten. Tillväxten i nya jobb har stagnerat och på många håll har varslats om avsked. Ännu har inte kommit fram klara tecken på att antalet utlänska arbetare reduceras.
- Förutsättningarna för de nya löneavtalen förmodas brista vid revision i februari 2009. Lönernas köpkraft kommer att minska de nästa åren.
- Inflationen uppnådde knappt 12% nu i april och förmodas stiga ännu mer under senare halvåret. Den förväntas sjunka något under senaste kvartalet men förblir hög ut prognosperioden.
- Trots återhållsam penningpolitik de sista kvartalen har Centralbankens höga reporänta först nu börjat bita. Anledningen är begränsad tillgång till utlänskt kapital. Forsatt väntas hög reporänta.
- Stor osäkerhet råder om Kronans växelkurs som bland annat hänger samman med ränteskillnad mellan oss och länderna runt om och utveckling på internationella finansmarkader. Kronan förväntas svag hela prognosperioden och växelkursindexet blir mellan 143-156.

LO I ISLANDS PROGNOS I MAI 2008

	Beräkning		Prognos		
Procentuell förändring	2006	2007	2008	2009	2010
Privatkonsumtion	4,4	4,2	-2,1	-4,0	-3,6
Offentlig konsumtion	3,9	3,3	3,5	3,3	4,3
Investeringar	20,4	-14,8	-2,6	-8,0	-1,9
Näringsliv	*21,1*	*-25,4*	*-12,7*	*-9,4*	*-3,0*
Bostäder	*16,5*	*13,2*	*0,0*	*-12,0*	*-10,0*
Myndigheter	*22,7*	*4,3*	*41,6*	*1,2*	*9,8*
Nationalutgifter	9,3	-2,3	-0,8	-3,4	-1,4
Export av varor och tjänster	-5,0	18,1	4,3	2,3	2,2
Import av varor och tjänster	10,2	-1,4	-5,2	-2,4	-0,9
BNP	4,4	3,8	2,4	-1,7	-0,2
Konsumentpriser [1]	6,8	5,0	11,1	7,0	5,5
Arbetslöshet [2]	1,5	1.0	1,5	2,2	3,6
Reporänta, [3]	11,7	13,4	15,5	12,6	13,2
Växelkursindex ISK[4]	121,5	118,1	143	148	156
Bytesbalans, % av BNP	-25,4	-15,6	-13,5	-10,5	-8,7

[1] Förändring i procent från föregående år

[2] Registrerad arbetslöshet i % i relation till beräknad total arbetskraft, årligt genomsnitt

[3] Årsgenomsnitt

[4] Årsgenomsnitt